

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 1

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Voyaga yetmaganlarning huquqbuzarliklari va jinoyatchiligi profilaktikasini takomillashtirish masalalari

Xasanova Rashidaxon Nabijon qizi

Fargʻona shahar Ichki Ishlar Boshqarmasi Tezkor qidiruv xizmati, Jinoyat qidiruv boʻlimi tezkor vakili katta letenant

+998997601798, Xasanovarashida1798@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada mustaqillik yillarida Oʻzbekistonda ichki ishlar organlari tizimida voyaga yetmaganlar jinoyatchiligining holati, kelib chiqish sabablari toʻgʻrisida soʻz boradi. Shuningdek, maqolada voyaga yetmaganlar jinoyatchiligini oldini olish hamda, bartaraf etish yuzasidan takliflar berilgan.

Kalit soʻzlar: voyaga yetmaganlar, jinoyatchilik, huquqbuzarlik, profilaktika, ichki ishlar, qonun, huquq.

Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Voyaga yetmaganlar ishlari boʻyicha komissiyalar faoliyatini takomillashtirishga doir qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi (2011 yil 17 yanvar qarorida belgilanganidek, voyaga yetmaganlar ishlari boʻyicha idoralararo komissiyalar – Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, Qoraqalpogʻiston Respublikasi Vazirlar Kengashi, Toshkent shahar, viloyatlar, shahar, tuman hokimliklari huzurida voyaga yetmaganlar oʻrtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning oldini olish maqsadida tuzilgan, oʻz faoliyatini jamoatchilik asosida amalga oshiruvchi organlar hisoblanadi. Ushbu komissiyalar voyaga yetmaganlarning nazoratsiz, qarovsiz qolishlari, huquqbuzarliklar va jamiyat uchun zararli xatti-harakat qilishlarining oldini olish, ularning sabablari va bunga imkon berayotgan shart-sharoitlarni aniqlash, bartaraf etish, voyaga yetmaganlarning huquqlari va qonuniy manfaatleri himoya qilinishini taʼminlash, ijtimoiy jihatdan xavfli ahvolda boʻlgan voyaga yetmaganlarni ijtimoiy-pedagogik reabilitatsiya qilish maqsadida tuziladi hamda shu maqsadda tegishli davlat organlari va jamoatchilik tuzilmalari bilan hamkorlik qiladi. Tuman, shahar hokimliklari huzuridagi voyaga yetmaganlar ishlari boʻyicha idoralararo komissiyalar bilan hamkorlikda faoliyat yurituvchi subʼyektlardan biri – profilaktika inspektorlaridir.

Davlat va xalqning azaliy orzu-intilishlarini roʻyobga chiqaradigan buyuk kuch bu – oʻsib kelayotgan yosh avlodidir. Har bir jamiyat va davlatning kelajagi, uning barqaror taraqqiyoti yosh avlodning taʼlim-tarbiyasi, ilmiy, maʼnaviy va intellektual salohiyatiga bogʻliq.

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgan ilk kunlardan oq, yoshlarning siyosiy, ijtimoiy, maʼnaviy va huquqiy ongini oshirish, mamlakatni modernizatsiya qilish va zamonaviy demokratik jamiyat qurish yoʻlidagi keng koʻlamli va murakkab vazifalarni hal etishga qodir, barkamol inson etib tarbiyalash masalasi davlat siyosati darajasiga koʻtarildi.

Bu borada mamlakatimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev taʼkidlaganidek, “Biz Oʻzbekistonni rivojlangan mamlakatga aylantirishni maqsad qilib qoʻygan ekanmiz, buning uchun, avvalambor, tashabbuskor islohotchi boʻlib maydonga

chiqadigan, strategik fikr yuritadigan, bilimli va malakali yangi avlod kadrlarini tarbiyalashimiz zarur” ekanligi ta’kidlab o’tgan.

O‘zbekiston Respublikasining 2016 yil 14 sentyabrdagi “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi O‘RQ-406-son qonuni yangi tahrirda qabul qilinganligi va mamlakatimizda so‘ngi yillarda yoshlar siyosati o‘ta dolzarb masalaga aylanganligi fikrimizning yaqqol dalili bo‘ladi. Mazkur Qonun 14 yoshdan 30 yoshgacha bo‘lgan yoshlarga oid davlat siyosatining asosiy negizini belgilab beradi. Darhaqiqat, aholisining 40 foizini 18 yoshgacha bo‘lgan bolalar, 64 foizini esa 30 yoshgacha bo‘lgan yoshlar tashkil qilayotgan mamlakatimizda yoshlar siyosati davlatning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Dunyoning turli mintaqalarida tahdidlar va deviatsiya holati kuchaygan xozirgi davrda, voyaga yetmaganlar jinoyatchiligining oldini olish, yosh avlodni nosog‘lom muhit, yot g‘oya va salbiy illatlar ta’siridan himoya qilish, ularda bunday tahdidlardan ogoh va hushyor bo‘lib yashash immunitetini shakllantirish, qarovsiz qolgan va ota-onasi uzoq muddatga chiqib ketgan bolalar tarbiyasiga alohida e’tibor qaratish, bu borada profilaktik mexanizmlarni takomillashtirish zaruratini vujudga keltirmoqda.

BMTning Bosh Assambleyasi tomonidan 1989 yilda qabul qilingan “Bola huquqlari to‘g‘risida”gi Konvensiyada hamda O‘zbekiston Respublikasining 2010 yil 29 sentyabrdagi “Voyaga yetmaganlar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning profilaktikasi to‘g‘risida”gi qonunining 3-moddasida mazmunida voyaga yetmagan – o‘n sakkiz yoshga to‘lmagan shaxs sifatida tushunchalar belgilab qo‘yilgan.

Bir qator yuridik adabiyotlarda voyaga yetmaganlar huquqbuzarligi turli rakurslardan o‘rganilgan va atroflicha yoritilgan, lekin voyaga yetmaganlar huquqbuzarligining sabablari xususida yagona yondashuvlar mavjud emas. Shu sababli kriminologiya fani hamda huquq-tartibotni saqlash amaliyotida dolzarb masalalaridan biri bo‘lib kelmoqda.

Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligining oldini olishda, ularga imkon bergan shart-sharoitlar va sabablarini, o‘ziga xos jihatlarini ilmiy nuqtai nazardan o‘rganish nafaqat nazariy, balki amaliy ahamiyatga ham ega.

Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligining kelib chiqish sabab va omillarini quyidagicha tasniflash mumkin:

1. Oiladagi nosog‘lom ma’naviy-ruhiy muhit. Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi, eng avvalo oiladagi nosog‘lom ma’naviy-ruhiy muhitning mavjudligi bilan bog‘liq bo‘ladi.

Rossiyalik olim Yu.M.Antonyanning fikricha, voyaga yetmaganlar jinoyatchiligining asosiy sabablaridan biri – ota-onaning farzandga mehr qo‘ymaganligi va tarbiyasiga e’tiborsizligidir. Shaxsning bolalikda mehr-muruvvatdan mahrum qilinishi uning ruhiyatida bezovtalik, qo‘rqinch, nafrat kabi hissiyotlarni shakllantiradi. Bu hissiyotlar ongsiz ravishda qayd etib boriladi va murosasiz xulq-atvorning, jumladan, uning eng ashaddiy ko‘rinishi oilada zo‘ravonlikning paydo bo‘lishiga olib keladi.

Psixolog I.E.Klotniyek's oilaviy janjallar va nizolar salbiy emosional reaksiyalarni keltirib chiqaradi va oiladagi psixologik muhitni buzadi deb ta'kidlaydi.

Huquqshunos olim F.Taxirovning fikricha, oilaviy munosabatlardagi nizo va kelishmovchiliklar, jismoniy zaiflik, ruhiy qiyinchiliklar ham shaxsda g'ayriaxloqiy hulq-atvor shakllanishiga ta'sir ko'rsatadi.

Darhaqiqat, oiladagi muhit ota-ona o'z ma'suliyatlarini his qilishi bilan barqaror bo'ladi. Chunki ota-ona farzand uchun ham murabbiy, ham komil inson tarbiyachisidir. Inson hulq-atvorining shakllanishi, ko'p jihatdan oiladagi muxit, ota-ona yoki oila a'zolar o'rtasidagi munosabatga bog'liq bo'lib, bolalarning kattalarga taqlid qilishi ana shular asosida rivojlanib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar royxati

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. <https://uza.uz/uz/posts/25-01-2020>.
2. Temirova M.M. "Ichki ishlar profilaktika inspektorlarining jamoat tartibini saqlash va xavfsizligini ta'minlashda asosiy vazifalari va funksiyalari" Fardu. Ilmiy xabarlar- 2023 /№6 . (mahalliyOAK)
3. Джураева Н. Вояга етмаган шахсларни ғайриижтимоий ҳатти-ҳаракатларга жалб этишнинг сабаблари ва унга имкон берган шарт-шароитлар // Вояга етмаганларнинг ишларини юритиш масалалари: мавзусидаги илмий-амалий конференция масалалари тўплами. -Т., 2012. -Б. 118.
4. Антонян Ю.М. Причины преступного поведения. –М., 1992. –С. 114.
5. Клотниекс И.Э. Психология в семье. – М., 1991. – С 30-31.
6. Temirova M.M. "Reforms In The Field Of Crime Prevention And Combating Crime In Uzbekistan" Bosma Problems And Solutions Journal of Positive School Psychology <http://journalppw.com> 2022, Vol. 6, No. 11.
7. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2016.– № 37.– 426-м. <https://lex.uz/docs/3026246>.
8. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2010.– № 39.– 341-м.

